

κατάρτα πού τὸ πλάκωζε, οἱ κάπηλοι τῆς θρησκείας ἤρχον ἐκεῖνοι πού ἐμπεταίνονταν κάθε προσπάθεια του καὶ προτίμησαν χέντζας νὰ λειτουργήσῃ στήν Ἁγία Σοφίᾳ παρά νὰ χάνουν αὐτοὶ τὲς ἀπολαυές των.

Παρόμοια καὶ τώρα ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται.

Ἡ χολέρα μᾶς πολιορκεῖ ἀπὸ παντοῦ, ὁ λαός μας μὴν ἔχοντας συναίσθηση τοῦ κινδύνου καὶ μὴ γνωρίζοντας πῶς νὰ προφυλαχθῆ, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ μεταναστεύσῃ ἀθρόος στὸν ἄλλο κόσμον.

Ἡ Ἱατρικὴ Ἐταιρεία ἐθεώρησε καθήκον τῆς νὰ τὸν διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ. Γιὰ νὰ τὸ κατορθώσῃ ἔμως αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὴν νοιώσῃ ὁ λαός.

Καὶ ὁ λαός μόνο τῇ γλώσσᾳ πού μιλάει μπορεῖ νὰ νοιώσῃ. Ἡ ψυχρὴ ἢ μπαλσαμωμένη καθαρεύουσα του εἶναι ξένη. Αὐτὸ ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τῆς ἢ Ἱατρικὴ Ἐταιρεία καὶ ἀκολουθώντας τὴν παραμυθία «ἀφοῦ τὸ βουνὸ δὲν ἔρχεται στὸ Μωάμεθ, πηγαίνει ὁ Μωάμεθ στὸ βουνό», ἀπεφάσισε νὰ κατεβῆ κι' αὐτὴ στὸ λαὸ καὶ στὴ γλώσσᾳ του νὰ τοῦ διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ.

Αὐτὸ ὅμως οἱ κάπηλοι κ' οἱ ἐκμεταλλευταὶ δὲν τὸ συγχωροῦν. Αὐτοὶ θέλουν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ βασιλεία τῆς καθαρευούσης, ἡ βασιλεία δηλαδὴ τοῦ σκοτίου, τῆς ἀμαθείας, τῆς ἀποκτηνώσεως, τῶν προλήψεων καὶ ἀδιαφοροῦν ἂν ἡ χολέρα ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα μπορεῖ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ.

Γι' αὐτοὺς δὲν ἔχει καμμιά σημασία ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ. Μόνο ὁ Μιστριώτης τοὺς ἐνδιαφέρει.

Προτιμώτερον εἶναι, σοῦ λέγουν, νὰ ρθῇ ἡ χολέρα ἔστω κι' ἂν ρημάξῃ χωρὶς καὶ χωριά, παρά νὰ λείψῃ ἡ καθαρεύουσα.

Τὸ βέβαιον εἶναι πῶς ἡ χολέρα, πιστότερον σύντροφον καὶ συνάδελφον ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα δὲ μπορεῖ νὰ βρῇ.

Πνευματικὴ κι' αὐτὴ χολέρα χρόνια καὶ χρόνια ρημάζει τὴν λαὸ, ἀποβλακώνοντας τοὺς μαθητάς, ἀποκτηνώνοντας τὸ λαὸ, τρέφουσα καὶ μεγαλύνουσα τοὺς κηφήνας φαφλατάδες.

Χολέρα καὶ καθαρεύουσα σὰν ἀνταμωθοῦν δὲν ξέρω ἂν θὰ ὑπάρχῃ πιά μεγαλύτερος κακὸς πού μπορεῖ νὰ φοβηθῇ τὸ Ἔθνος μας.»

Σὰ βλέπουμε ἐδῶ στήν Ἀγγλία ἕνα γυμνομάτο δικηγόρον ἀπὸ τὰ ξεροθούνια τῆς Οὐαλλίας νὰ πολεμᾷ καὶ νὰ καταπονᾷ ἀμέτρητες λεγεῶνες Λόρδων κι ἄλλων πολεμιστῶν τοῦ σκοριασμένου μεσαιωνικοῦ μεγαλείου, μὲ μόνο του ὄπλο τῇ λογικῇ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ, δὲν πρέπει νὰ θαυμάζουμε πού ἔχουμε ἔλα τὸ βασκαλολόγι τῆς ρωμιοσύνης ἐναντίον μας, ἐνῶστο ὄπλο μας κ' ἡμᾶς εἶναι ἡ λογικὴ κ' ἡ ἀλήθεια.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΠΟΥ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ κτλ.

Φίλε «Νουμᾶ»,

Μοῦ πεσε στὰ χέρια ἕνα μπλοκ ἡμερολόγιου Γερμανικὸ τοῦ χρόνου 1911. Κάτι μακριές σελίδες ἔχουν ἀπὸ καθεμιὰ τὴν ἡμερομηνία κι ἀπὸ μιὰν εἰκόνα εἴτε μεγάλου ἀνθρώπου, εἴτε ἑξακοσθῆς τοποθεσίας. Κι ἀκούστε, κύριοι ἀξιόλογοι νεοέλληνες βιβλιοπώλες καὶ μπλοκοποιοί, στήν ἡμερομηνία 9 τοῦ Φλεβάρη (ἀλλὰ Νόβα) ἔχει τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ μας, πού πέθανε τῇ μέρᾳ κείνῃ!

Μπρὲ ὁ Γερμανὸς βιβλιοπωλομπλοκοποιὸς ὠρισμένως θάνατι σπάνιον κεφάλι. Νὰ ξέρῃ, ἀκούς, πότε πέθανε ὁ Σολωμὸς καὶ νὰ ξέρῃ, λέει, πῶς εἶτανε ἕνας μεγάλος ποιητὴς κ' ἔγραψε τίς ραψωδίες, (τί ἄμαρτία, κύριε Μιστριώτα, ραψωδίες ἐκτὸς τοῦ Ὀμήρου τίς γέγραφε;) «Λάμπρος» καὶ «Κρητικὸς» καὶ τὴ μεγάλη ἐποποιᾶ «Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι» καὶ τὸν «Ἕμνον στήν Ἐλευθεριά.»

Μὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος θέλει τὴν καταστροφή τῆς Νέας Ἑλλάδας μὲ τὸ νὰ βγάξῃ στὸ φανερὸ τέτοια πράγματα.

Μὰ, ἂς ἀφήσουμε τάστειχ, κι ὠρισμένως εἶναι νάπορῆσῃ κανεὶς πῶς πίσω ἀπ' τὸ Μπάξων δημοσιεύει αὐτὸς ὁ Γερμανὸς καὶ τὸ Σολωμό.

Καὶ πού νὰ ξέρει τὴ στιγμὴ πού οἱ Ἕλληγές μας εἶδον μαρκεῖους στίχους, πού τοὺς λένε καμμιά φορά τραγουδιστά: «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη» καὶ τὸ «Στῶν Ἰερῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη», αὐτὸ δὲ τὸ ξέρουν οἱ πιε σοφοί, κουκούτσι ἄλλο ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο δὲν ξέρουνε.

Ἄθελα μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ πῶς πρὶν κάμποσα χρόνια ὁ Ψυχάρης μίλησε στὸ Παρίσι γιὰ τὸ Σολωμό. Τότε λοιπὸν καὶ δὴ τότε ἡ «Ἀράλθεια» τῆς Σμύρνης, ἡ ἀρχαιότερα τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐφημερίδων, μετάφρασε τὴ μελέτη αὐτὴ ἀπ' τὰ Γαλλικὰ πού εἶχε διαβαστῆ καὶ τυπωθῆ. Καὶ τί φαντάζεστε; μετάφρασε μαζὶ καὶ τοὺς στίχους τοῦ Σολωμοῦ στήν καθαρεύουσα. Κ' εἶδαμε — ὠμὲ σ' ἡμᾶς — «ἐποὺ δὲν ἔχουν ὄνομα κ' ἔχουν περίσσια κάλλη» κεκαθαρομένοι (τοὺς φονιάδες) σὲ «ἄτινα (ἢ τὰ ὅποια, δὲ θυμάμαι καλὰ) δὲν ἔχουσιν ὄνομα καὶ ἔχουσι μυρίας καλλονάς.» Κι ἄλλα πολλὰ πού εἶναι ντροπὴ νὰ τὰ θυμούμαστε. Οἱ ἀθεόφοβοι κι ἀσεβεῖς ἄνθρωποι, ἂν εἶτανε κανένα ρητὸ τοῦ Ὀμήρου ἢ τῆς Ἁγίας Γραφῆς θάνοιγανε φυλλάδες καὶ παραφυλλάδες νὰ τὸ βροῦνε. Νὰ βάλουνε ἔμως τὸ στίχο τοῦ Προφήτη μας, θάτανε ἀνοσιούργημα.

Νὰ λοιπὸν γιὰτὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ βιβλιοπώλες

ἔμποροι—κι αὐτοὶ σὺν τὸν κ. Φέξη κ. ἄ. — θὰ τὸ θεωροῦνε τιμὴ τους καὶ χρέος τους νὰ δημοσιεύουνε στὰ ἡμερολόγια τους, πὺ ἐκατομμύρια σκορπιοῦνται στὸν κόσμῳ, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Κάλβου, καὶ τοῦ Βαλαωρίτη καὶ τοῦ Παλαμά, ἔμεις ἔμως γιὰ πολλὰ ἀκόμα χρόνια θάπορευτε «ἐπισκοπετόμενοι πόλεις ὡς τὴν Σμύρνην διατηρούσας ἀξιοθαύμαστα μουσεῖα καὶ σχολὰς, πῶς εὐρίσκουσι τόπον εἰς τὰς βιβλιοθήκας αὐτῶν τὰ ἔργα τοῦ Ψυχάρη.» "Ὅπως ὑπάρχει, γιὰ αἰώνιο στίγμα του, στὸ λεύκωμα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς γραμμμένη ἢ περιφημη αὐτῇ σοφῇ παρατήρησι μιᾶς ἀπαρριπατιστῆς κυρᾶς Ἀθηνωτίσσης, λογίᾶς πάντα.

Πόλι

ΤΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΗΣ

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 23 τοῦ Δεκεμβρίου.

Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα στὴ Μακεδονία. Ἡ κατάσταση πιά τώρα τελευταία κατάντησε ἀνυπόφορη κι ἀπελπιστικιά· οὔτε στίς πολιτείες, οὔτε στὰ χωριά, οὔτε πούθεν ἂν μπορεῖ νὰ βρῆ κανεὶς τὴν ἡσυχία του. Παντοῦ περνᾷ ὁ Τούρκικος στρατός καὶ χτυπᾷ καὶ βρασανίζει καὶ πιέζει καὶ ζητάει νὰ ἐξισλαμίση ὅλους τοὺς Ρωμιούς. Σὲ κάτι περισσότερο ἀπὸ σκληριὰ βρίσκεται ἡ μαύρη ἢ Μακεδονία. "Ὅλα—ζωή, ἡσυχία, βίος,—ὅλα κρέμονται ἀπὸ τὰ θηριώδη γούστα τῶν Τούρκων.

Τὴν προπερασμένη Δευτέρα συνεδρίασε ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου. Στὴ συνεδρίαση ἔλαθε μέρος κι ὁ ὑπουργὸς κ. Ἀλεξάνδρης. Ἀνταλλάξαν γνώμες γιὰ τὸν ὀργανισμό τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ κ. Ἀλεξάνδρης μίλησε γιὰ τὰ σκέδια ποῦχει ἡ Κυβέρνησι νάναστηλώσῃ καὶ νὰ βάλῃ στὴν ἀληθινή του στρατὸ τὸ καμαρωμένο μας αὐτὸ Ἐκπαιδευτικὸ Ἴδρυμα.

Διαδόθηκε αὐτὲς τὲς μέρες καὶ κουβεντιάστηκε πλατιά, πῶς τάχα ἡ Κυβέρνησι ἔχει σκοπὸ νὰ ξαναφέρῃ τοὺς πρίγκηπες στὸ στρατό. Καθὼς μάθαμε ἀργότερα, ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι ἀληθινά. Τὸ μόνο ποῦ φαίνεται ἀληθινὸ εἶναι πῶς ὁ Διάδοχος θὰ πάρῃ στὸ στρατὸ τὴ θέσι τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητῆ.

Μαζὶ μ' αὐτὰ ἡ Κυβέρνησι, μαθεύτηκε, πῶς εἶναι κηρυγμένη ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ θὰ ζητήσῃ νὰ τὸ πιτύχῃ μεθαύριο στὴ Βουλῆ.

Ἄλλῃ φροντίδα τῆς Κυβέρνησης εἶναι ἡ στρα-

τιωτικὴ καὶ ναυτικὴ ὀργάνωσι τῆς χώρας. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸνε θάρηθουνε καὶ ξένοι ὀργανωτές.

Οἱ Νεότουρκοι σώνει καὶ καλά θέλουν πόλεμο. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ σύσκεψι πῶκαμαν ἀναμεταξύ τους στείλανε τηλεγράφημα στὴν Πύλη καὶ ζήτηδν τὸ γληγορότερο νὰ λυθῇ τὸ Κρητικὸ ζήτημα, ἔστιω καὶ μὲ πόλεμο. Τονίζουσε ὁμως νὰ γίνῃ ὅ τι γίνει γλήγορα γιὰ νὰ μὴ προφτάσουν οἱ Ρωμοὶ καὶ τοιμαστούνε. Ἀλλοιώτικα, φοβερίζου τὴν Πύλη πῶς θὰ τὰ κάμουν θάλασσα. Τὸ σπουδαιότερο εἶναι πῶς οἱ Νεότουρκοι στείλανε ἀντιπρόσωπους στὴν Κρήτι νὰ κάμουν ταραχές γιὰ νὰ δοθῇ ἡ ἀφορμὴ τοῦ καυγᾶ.

Τὴν περασμένη βδομάδα εἶχαμε καὶ μεγάλους σεισμοὺς στὴν Ἠλεία. Σείστηκε ὁ τόπος στὰ Λεχαινά, ἔρριξε σπίτια, κατατρόμαξε τὸν κόσμο καὶ ρήμωσε τὰ πάντα. Οἱ σεισμόπληχτοι μείνανε χωρὶς σπίτια, μέσα στὸ κρύο καὶ τὲς βροχές. Ὅσο ἢ Κυβέρνησι ἔστειλε γλήγορα ὄλα τὰ χρειζόμενα. Στὰ Λεχαινά πῆγε κι ὁ ἴδιος ὁ κ. Ρέπουλης.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

ὍΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τυχερὸ τὸ θίω ποὺ κλείνει μὲ τρία διαλεκτὰ βιβλία μὲ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά». τοῦ Παλαμά, μὲ τὲς «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου» τοῦ Ἑφταλιώτη καὶ μὲ τὸ «Παραμῦθι δίχως ἔνομα» τῆς κ. Π. Σ. Δέλτα.

— Γιὰ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» θὰ γράψῃ στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς ὁ Κριτικὸς τοῦ «Νουμά», καὶ γιὰ τὸ βιβλίον τῆς κ. Δέλτα μᾶς ἔταξε κριτικὸ ἄρθρο ὁ Παλαμάς. Γιὰ τὲς «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου»... Ἀί. γι' αὐτὲς δυὸ λόγια σήνουνε. Πῶς δηλ. εἶναι βιβλίον (τὸ ἔθνικὸ Βαγγέλιον τοῦ Ρωμοῦ) ποῦ δὲν πρέπει νὰ λείπει ἀπὸ κανένα Ρωμαϊκὸ σπίτι.

— Τὴ Δευτέρα βράδι στὸ ἔμεθο ἀποθέωσι τοῦ Καλομοίρη. Ἡ συναυλία του (ἢ ἡ «Μουσικὴ βραδιά» του, καθὼς τὴν ἔλαγε ἄλλοτε) ἀληθινὰ πανηγύρι τῆς Τέχνης. Οἱ ἐφημερίδες πιά τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἀνακηρύξανε μεγάλου μουσικό.

— Πρὸ δύομιση χρόνια, ὅταν πρωτοῦρεθε ἐδῶ ὁ Καλομοίρης, μόνον στὸ «Νουμά» βρῆκε ἄσυλο ἕλος ὁ ἄλλος Ἀθηναϊκὸς τύπος γελοῦσε μὲ τὸ «Πρωτοβόρεμά» του καὶ μὲ τὲς «Διαδόφουγγες». Κ' ἔτσι τὴν προχτερινὴ του νίκῃ, μπορεῖ νὰν τὴ λογαριάσει λίγος καὶ γιὰ δική του νίκῃ ὁ «Νουμάς».

— Ἀπὸ δὴ κι ἔμπρὸς τὸ φύλλο θὰ βγαίνει ταχτικά. κάθε Κεριακῆ, ὅπως πρῶτα. Τὲλλο φύλλο θὰ βρεῖ στίς 2 τοῦ Γενάρη καὶ θάχει: τοῦ Ψυχάρη «Ἐκδέτης, βιβλιοπώλης καὶ συγγραφέας», τοῦ Ἀλέξ. Πάλλη «Τάγια χωμάτα», τοῦ Κ. Παλαμά τὴ μελέτη γιὰ τὸ Βαλαωρίτη καὶ Λαοκαράτο, τοῦ Ἀργύρη Ἑφταλιώτη «Ἡ καινούργια πολιτικὴ τῆς μισορωμαϊκῆς», τοῦ Κριτικοῦ τοῦ Νουμά «Μελέτη γιὰ τὴ Φλογέρα τοῦ Βασιλιά», τοῦ Κ. Χατζό-